

SUUDİ ARABİSTAN TÜRK OKULLARINDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN SORUNLARI

Yusuf Bahri GÜNDOĞDU*

Özet

Bu araştırmanın amacı Suudi Arabistan Türk okullarında görev yapan öğretmenlerin sorunlarını tespit etmektir. Suudi Arabistan’da Türk vatandaşlarının çabalarıyla kurulmuş, MEB ve Riyad Büyükelçiliği himayelerinde eğitim veren 8 Türk okulu bulunmaktadır. Tümüyle Türk eğitim sisteminin uygulandığı bu okullarda Mayıs 2012 tarihi itibarıyla MEB tarafından gönderilen 305 öğretmen görev yapmakta ve 5729 öğrenci eğitim almaktadır. Araştırmada tarama yöntemi ve anket tekniği kullanılmıştır. Gönüllülük esasına göre 226 öğretmen araştırmaya katılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin Suudi Arabistan’ı tercih etmelerindeki en önemli faktör “kutsal mekânlar”dır. Öğretmenler görev yaptıkları okulların “fiziki koşulları”nı eğitim-öğretim için yeterli bulmazken en çok “sağlık”la ilgili konularda sıkıntı yaşamaktadırlar.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen sorunları, yurt dışı görevi, Türk okulu, Suudi Arabistan

Giriş

Ülkemizde 1960’lı yılların başında Batı Avrupa’ya başlayan göç, 1974 yılından itibaren yön değiştirerek Kuzey Afrika, Orta Doğu ve Körfez ülkelerine; Sovyetler Birliği’nin dağılmasının ardından ise Rusya Federasyonu ve Bağımsız Devletler Topluluğu’na yönelmiştir (http://www.mfa.gov.tr/yurtdisinda-yasayan-turkler_tr.mfa). Yurt dışına yapılan bu göç önceleri geçici bir durum (misafir işçi) olarak değerlendirilse de çalıştıkları ülkede yaşamayı ve mümkünse vatandaşlık almayı tercih eden pek çok Türk vatandaşı olmuştur (Mutluer&Südaş, 2008; Özdemir vd., 2009; Özalp, 2006; Ceyhan&Koçbaş, 2011). Halen yaklaşık 4 milyonu AB ülkelerinde, 300.000’i Kuzey Amerika’da, 200.000’i Orta Doğu’da, 150.000’i de Avustralya’da olmak üzere 5 milyon civarında Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı yabancı ülkelerde yaşamaktadır (http://www.mfa.gov.tr/yurtdisinda-yasayan-turkler_tr.mfa).

Suudi Arabistan (SA), Orta Doğu’da yaşayan Türk vatandaşları için önemli bir merkez durumundadır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının verilerine göre Suudi Arabistan’da 31.12.2010 tarihi itibarıyla 115.000 Türk vatandaşı yaşamaktadır (<http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/diyih.portal?page=yv&id=1>). Suudi Arabistan dünya genelinde Türk vatandaşlarının en çok bulunduğu beşinci ülke konumundadır.

* Dr., Medine Uluslararası Türk Okulu/Suudi Arabistan

Kendi ülkelerinden uzak, yabancı topluluklar içerisinde yaşayan Türk vatandaşlarının birtakım sorunlarla karşı karşıya gelmesi muhtemel bir durumdur. Başta eğitim olmak üzere istihdam, siyasi haklar, yabancılara yönelik ayrımcılık ve önyargılar (http://www.mfa.gov.tr/yurtdisinda-yasayan-turkler_tr.mfa), yabancı düşmanlığı (Kuruüzüm, 2002), asimilasyon ve kimlik dejenerasyonu (Adıgüzel, 2004, 2) yurt dışındaki vatandaşların karşılaştığı sorunlardan bazılarıdır.

Yurt dışında yaşayan Türk vatandaşları, bir yandan yaşadıkları ülkelerdeki sosyal ve kültürel yapıya uyum sağlamaya çalışırken bir yandan da kendi kültürel değerlerini korumaya çalışmaktadırlar (Özdemir vd., 2009). Vatandaşlarımızın “millî, ahlaki, insani, manevî ve kültürel değerlerini” benimseyip geliştirmesi, millî eğitimin genel amaçları arasında yer almaktadır (1739 sayılı kanun, 2. madde). Millî Eğitim Bakanlığının (MEB) deruhte ettiği bu misyon, yalnızca ülke sınırları içindeki vatandaşları değil, her nerede olursa olsun tüm vatandaşları kapsamaktadır. Çalışmak amacıyla yurt dışına giden vatandaşların ve çocuklarının kendi kültürünü benimsemesi, koruyup geliştirmesi için gerekli çalışmaları yapmak MEB’in sorumluluklarından biridir. MEB teşkilat yapısı içerisinde bu sorumluluk Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğüne verilmiştir. “Yurt dışında bulunan vatandaşlarımızın ve çocuklarının, millî ve kültürel kimliklerini koruyucu, yaşadıkları toplumla uyum içinde olmalarını sağlayıcı ve eğitim düzeylerini yükseltici önlemler” almak adı geçen Genel Müdürlüğün önemli görevlerinden biridir (MEB, 2011). Bu amaçla MEB, yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının çocuklarının eğitim ihtiyacını karşılamak amacıyla öğretmen göndermektedir. Dışişleri Bakanlığının verilerine göre 5 Temmuz 2011 tarihi itibarıyla yurt dışında görev yapan öğretmen sayısı 1479, eğitim-öğretim gören öğrenci sayısı ise 838.000’dir (http://www.mfa.gov.tr/yurtdisinda-yasayan-turkler_tr.mfa).

Suudi Arabistan gerek okul sayısı gerekse öğretmen ve öğrenci sayıları itibarıyla yurt dışındaki en önemli merkezlerden biridir. Zira SA’nın 8 ayrı kentinde 8 farklı okul T.C. Millî Eğitim Bakanlığı ve Riyad Büyükelçiliği himayelerinde Türk vatandaşlarına eğitim hizmeti vermektedir. MEB’in ilgi ve görev alanında bulunan hiçbir ülkede bu sayıda müstakil Türk okulu bulunmamaktadır. SA Türk okullarındaki öğretmen ve öğrenci sayıları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Suudi Arabistan Türk Okullarındaki Öğretmen ve Öğrenci Sayıları (Mayıs 2012 itibariyle)

	Öğretmen Sayısı			Öğrenci Sayısı						Genel Toplam
				İlköğretim			Lise			
	E	K	Top.	E	K	Top.	E	K	Top.	
Riyad Uluslararası Türk Okulu	68	8	76	779	733	1512	208	157	365	1877
Cidde Uluslararası Türk Okulu	67	5	72	666	566	1232	204	184	388	1620
Medine Uluslararası Türk Okulu	29	25	54	417	377	794	133	94	227	1021
Tebük Uluslararası Türk Okulu	28	1	29	188	185	373	49	35	84	457
Taif Uluslararası Türk Okulu	15	3	18	112	98	210	20	18	38	248
Dammam Uluslararası Türk Okulu	14	6	20	86	97	183	12	13	25	208
Mekke Uluslararası Türk Okulu	15	10	25	117	70	187	0	0	0	187
Abha Uluslararası Türk Okulu	9	2	11	54	52	106	2	3	5	111
Toplam	245	60	305	2419	2178	4597	628	504	1132	5729

Tablo 1’de görüldüğü gibi SA Türk okullarında 305 öğretmen görev yapmakta ve 5729 öğrenci eğitim almaktadır (anasınıflı hariç). MEB’in yurt dışına gönderdiği öğretmenlerin yaklaşık %20’si SA’da görev yapmaktadır.

SA’da bulunan Türk okulları -küçük detaylar dışında tutulursa- tümüyle Türk eğitim sistemini uygulamaktadır. Her şeyden önce bu okullarda görev yapan öğretmenler Türkiye’den gelmektedir. Türkiye’de en az beş yıllık tecrübeye sahip öğretmenler yurt dışı öğretmenlik sınavına girmekte ve en başarılı olanlar MEB tarafından 5 yıla kadar bu okullarda görevlendirilmektedir. Aynı şekilde bu okullarda Türkiye’nin öğretim programları uygulanmakta, ders kitapları Türkiye’den gelmektedir. Akademik takvim Türkiye ile aynı işlemektedir. Bu okullarda eğitim Türkiye’den farklı olarak haftanın ilk iş günü olan pazar başlamakta ve perşembe günü sona ermektedir. Suudi Arabistan’daki düzenlemeye bağlı olarak cuma ve cumartesi günleri hafta sonu tatili yapılmaktadır.² SA Eğitim ve Öğretim Bakanlığının isteği doğrultusunda Arapça seçmeli ders olarak okutulmakta, SA’nın tarihi ve kültürüne dair çeşitli bilgiler verilmektedir. SA’da bulunan Türk okulları Riyad Eğitim Müşavirliğine (REM) bağlı olarak eğitim vermekte, MEB’in ve Riyad Büyükelçiliğinin himayeleri altında bulunmaktadır. Bu anlamda Türk okulları Türkiye’deki “resmi okul” statüsünde değerlendirilebilir. Ancak SA Krallığı açısından bu okullar, SA Eğitim ve Öğretim Bakanlığı Özel Okullar Genel Müdürlüğüne

² Cumartesinden çarşambaya kadar olan çalışma günleri ve perşembe/cuma olan hafta sonu tatili Krallık Makamının 1/185 sayılı ve 23.6.2013 tarihli emriyle 29.6.2013 tarihinden geçerli olmak üzere değiştirilmiştir.

bağlı olarak ülkede yaşayan Türk toplumu tarafından kurulmuş “özel okul” statüsündedir (REM, 2011a). Bu çerçevede velilerden okul yönetim kurullarının belirlediği miktarlarda ücret alınmaktadır. Okul yönetim kurullarının 2012–2013 öğretim yılı için belirledikleri yıllık okul ücretleri Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Okulların Yıllık Aidat Miktarları (2012-2013 Öğretim Yılı)

S. No	Okul Adı	Aidat ücreti (Yıllık)
1	Cidde Uluslararası Türk Okulu	1800 SAR
2	Medine Uluslararası Türk Okulu	1800 SAR
3	Taif Uluslararası Türk Okulu	2000 SAR
4	Tebük Uluslararası Türk Okulu	2000 SAR
5	Riyad Uluslararası Türk Okulu	2500 SAR
6	Dammam Uluslararası Türk Okulu	3000 SAR
7	Mekke Uluslararası Türk Okulu	3000 SAR
8	Abha Uluslararası Türk Okulu	3400 SAR

Okul yönetim kurulları tarafından tespit edilen ve Büyükelçilik tarafından onaylanan yıllık aidat ücretleri birinci ve ikinci dönemin başında iki taksit halinde ödenebilmektedir. Okul yönetimleri tarafından maddi yetersizliği belirlenen veliler (%3’e kadar), bu ödmeden muaf tutulabilmektedir. SA Türk okullarında ihtiyaca bağlı olarak anasınıfı, ilköğretim ve lise düzeyinde eğitim verilmektedir. Türkiye ile paralel olarak 2010–2011 öğretim yılı itibariyle liseler Anadolu lisesine dönüştürülmüştür. Riyad, Cidde ve Medine Türk okullarında açık ilköğretim ve açık lise hizmeti de verilmektedir. 2012–2013 öğretim yılından itibaren Riyad, Cidde, Mekke ve Medine Türk okullarında genel ortaokul/lise programına ilave olarak imam-hatip ortaokulu/lisesi programı da açılmıştır.

Türk vatandaşlarının gayretleri sonucu açılan ve ihtiyaca göre yıllar içerisinde sayıları artan bu okullar (Tablo 3) Türk vatandaşları açısından büyük bir öneme sahiptir. Bu okullar SA’da yaşanan vatandaşlarımız için birleştirici bir unsur olarak değerlendirilebilir. Türkiye’deki yerleşik düzenini bozarak yabancı bir ülkeye gelen öğretmenler, SA’daki öğrencilerin Türk kültürünü tanıması, yaşaması ve yaşatması anlamında önemli bir görev icra etmektedirler.

Tablo 3: Suudi Arabistan Türk Okullarının Kuruluş Tarihleri

S. No	Okul Adı	Aidat ücreti (Yıllık)
1	Cidde Uluslararası Türk Okulu	1982
2	Riyad Uluslararası Türk Okulu	1988
3	Medine Uluslararası Türk Okulu	1993
4	Tebük Uluslararası Türk Okulu	2005
5	Taif Uluslararası Türk Okulu	2007
6	Dammam Uluslararası Türk Okulu	2007
7	Abha Uluslararası Türk Okulu	2008
8	Mekke Uluslararası Türk Okulu	2011

Dünyanın çeşitli yerlerinde ve SA'da görev yapan öğretmenlerin çeşitli sorunlarla karşılaştığı bilinen bir gerçektir. Bu durum çeşitli eğitim sendikalarının (Türk Eğitim Sen, 2008; Eğitim Bir Sen, 2010), çeşitli internet sitelerinin ve hatta köşe yazarlarının (Güçlü, 2008) zaman zaman gündeme getirdiği konulardan biridir. Bununla birlikte yurt dışında görev yapan öğretmenlerin sorunlarını ele alan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Yurt dışında görev yapan öğretmenlerin yaklaşık 1/5'inin SA'da görev yaptığı dikkate alırsa, yapılan araştırmanın genel anlamda yurt dışında, özelden de SA'da görev yapan öğretmenlerin sorunlarının tespiti ve çözümüne katkı sağlayabilir.

2. Yöntem

Araştırmada tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama yöntemi geçmişte ve hâlihazırda var olan bir durumu mevcut şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2002, 80).

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 2011–2012 öğretim yılında SA Türk okullarında görev yapan 305 öğretmenden, araştırmanın örneklemini ise çalışmaya gönüllülük esasına göre katılan 226 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmada evrenin en üst seviyede temsil edilebilmesi amacıyla SA'da bulunan 8 okulun tamamı çalışmaya dâhil edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin evreni %74,10 oranında temsil ettiği görülmektedir (Tablo 4).

Tablo 4: Çalışma Grubuna Ait Sayısal Veriler

Okul Adı	Toplam Öğretmen Sayısı	Araştırmaya Katılan Öğretmen Sayısı	Geçerli Kabul Edilen Anket Sayısı	Katılım Oranı
Mekke Uluslararası Türk Okulu	25	25	25	100,00
Taif Uluslararası Türk Okulu	18	18	18	100,00
Medine Uluslararası Türk Okulu	54	52	52	96,30
Abha Uluslararası Türk Okulu	11	10	10	90,91
Cidde Uluslararası Türk Okulu	72	51	51	70,83
Tebük Uluslararası Türk Okulu	29	20	20	68,97
Dammam Uluslararası Türk Okulu	20	11	11	55,00
Riyad Uluslararası Türk Okulu	76	39	38	51,32
Toplam	305	226	225	74,10

2.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket tekniği kullanılmıştır. Anket geliştirme sürecinde literatür taraması yapılmış ancak bu alanda yapılmış bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bununla birlikte çeşitli eğitim sendikalarının öğretmenlerin genel sorunları yanında yurt dışı öğretmenlerinin sorunlarına da değindiği çeşitli bildiri ve yayınlara rastlanılmaktadır. Ayrıca sırf yurt dışı öğretmenlerin buluşma platformu haline gelmiş çeşitli web siteleri de bulunmaktadır. Gerek eğitim sendikaları gerekse bahsi geçen web sitelerinde dile getirilen sorunlar anket maddelerinin hazırlanmasında dikkate alınmıştır. Anket maddelerinin hazırlanmasında araştırmacının gözlemleri de önemli bir yer tutmaktadır. Zira araştırmacının SA'da bulunan farklı iki şehirde/okulda yöneticilik ve öğretmenlik yapmış olması araştırmacıya çeşitli deneyimler kazandırmıştır. Oluşturulan taslak form, halen yurt dışı görevde bulunan tecrübeli öğretmenler tarafından incelenmiş, öneriler doğrultusunda taslak forma yeni maddeler ilave edilmiştir. Geliştirilen form, çalışma grubuyla aynı özellikleri taşıyan 123 öğretmene uygulanmış ve ön denemeden elde edilen veriler üzerinde yapılan analiz sonucu ölçme aracının Cronbach Alfa katsayısı 0,778 olarak hesaplanmıştır. Yine ön test analizinden elde edilen sonuçlara göre Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri olarak 0,620 ve Bartlett's testi sonucu olarak da $X: 1.461E3$, $sd: 780$, $p: 0,000$ değerleri elde edilmiştir. Analiz sonucunda elde edilen en küçük faktör yük değeri (49) olmuştur.

Anket formu 6 bölümden oluşmaktadır. Anketin ilk bölümünde öğretmenlerin demografik bilgilerine yönelik sorular sorulmuştur. Anketin ikinci bölümünde SA'da öğretmenlik görevine dair 40 maddeden oluşan çeşitli görüşlere yer verilmiştir. Bu maddelerden 38'i olumlu, 2'si olumsuz ifadelerden oluşmaktadır. Üçüncü bölümde SA'da öğretmenlik görevi tercihinde etkili olabilecek 8 faktöre yer verilmiştir. Anket formunun dördüncü bölümü yurt dışı görevi esnasında yaşanması muhtemel sorunları ele almaktadır. 21 soruna yer verilen bu bölümde öğretmenler kendileri için geçerli olan başka sorunları da ilave edebilmektedirler. Beşinci bölümde, tercih hakkı tanınmış olsaydı öğretmenlerin hangi şehirde görev yapmak isteyecekleri sorulmuştur. Son olarak ankete katılan öğretmenlere verdikleri cevaplara ek olarak belirtmek istedikleri konuları ifade etmek üzere bir bölüm ayrılmıştır.

Anketin ikinci bölümünde 5'li Likert tipi ölçek kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin ikinci bölümde verdikleri cevapların puanlarını tespit etmek amacıyla "tamamen katılıyorum" için 5, "katılıyorum" için 4, "kararsızım" için 3, "katılmıyorum" için 2 ve "hiç katılmıyorum" için 1 puan verilmiştir. Analiz sonucunda elde edilen bulgular 1,00-1,79 aralığında "kesinlikle katılmıyorum", 1,80-2,59 aralığında "katılmıyorum", 2,60-3,39 aralığında "kararsızım", 3,40-4,19 aralığında "katılıyorum" ve son olarak 4,20-5,00 aralığında "kesinlikle katılıyorum" olarak değerlendirilmiştir.

Anket formunun üçüncü ve dördüncü bölümünde 3'lü Likert tipi ölçek kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin bu bölümlerde verdikleri cevapların puanlarını tespit etmek amacıyla "çok önemli" için 3, "önemli" için 2, "önemsiz" için 1 puan verilmiştir. Analiz sonucunda elde edilen bulgular 1,00-1,66 aralığında "önemsiz", 1,67-2,33 aralığında "önemli", 2,34-3,00 aralığında "çok önemli" olarak değerlendirilmiştir.

2.3. Anketin Uygulanması

Hazırlanan anket formu araştırma izni için (MEB, 2007) Riyad Eğitim Müşavirliğine (REM) gönderilmiştir. REM'in uygun görüşü ve Riyad Büyükelçiliğinin onayından sonra (06.05.2012 tarihli ve 440 sayılı Olur) anket formu REM marifetiyle okullara gönderilmiştir. Gönüllülük esasına göre öğretmenler tarafından doldurulan anket formları, okul müdürlükleri tarafından araştırmacıya ulaştırılmıştır. Yapılan ayıklama sonucu geçerli kabul edilen 225 anket formu değerlendirmeye alınmıştır. Çalışma grubunun özellikleri tablo halinde aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo 5: Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri

Değişken	Çalışma Grubu	N	%
Cinsiyet durumu	Kadın	46	20,4
	Erkek	179	79,6
Yaş durumu	25-35	82	36,5
	36-45	138	61,3
	45 üzeri	5	2,2
Kıdem durumu	1-10	41	18,4
	11-20	164	73,5
	21 üzeri	18	8,1
Okul durumu	Riyad UTO	38	16,9
	Cidde UTO	51	22,7
	Medine UTO	52	23,1
	Mekke UTO	25	11,1
	Taif UTO	18	8,0
	Tebük UTO	20	8,9
	Dammam UTO	11	4,9
	AbhaUTO	10	4,4
Görev durumu	Yönetici	22	9,8
	Öğretmen	203	90,2
Branş durumu	Branş öğretmeni	125	55,8
	Sınıf öğretmeni	99	44,2
Yurt dışındaki kıdem durumu	1 yıl	54	24,5
	2 yıl	75	34,1
	3 yıl	37	16,8
	4 yıl	25	11,4
	5 yıl	29	13,2
Eğitim durumu	Lisans	178	79,5
	Yüksek Lisans	42	18,8
	Doktora	4	1,8

Medeni durumu	Bekâr	24	10,7
	Evli	201	89,3
Çocuk sayısı	1 çocuk	31	13,8
	2 çocuk	79	35,1
	3 çocuk	38	16,9
	4 çocuk	5	2,2
	5 çocuk	5	2,2
Eşin çalışma durumu	Çalışmıyor	147	65,3
	MEB'de çalışıyor	36	16,0
	MEB dışında çalışıyor	15	6,7
Haftalık ders saati	Ortalama	211	25,61 saat

Tablo 5'te görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunu erkekler oluşturmaktadır (%79,6). Çalışma grubunun yarısından fazlası 36-45 yaş grubunda yer almaktadır (%61,3). Kıdem gruplarında ise 11-20 yıl kıdem grubunun büyük bir ağırlığa sahip olduğu görülmektedir (%73,5). Beklenenin aksine çalışma grubunun büyük çoğunluğu lisansüstü eğitim almamıştır (%79,5). Öğretmenler haftada ortalama 25,61 saat derse girmektedirler. Öğretmenlerin yaklaşık %90'ının evli olduğu ve bu öğretmenlerin %65,3'ünün eşinin bir işte çalışmadığı anlaşılmaktadır. Öğretmenler yıllık ortalama 14,402 SAR kira bedeli ödemektedirler.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmaya katılan öğretmenlerden elde edilen veriler Microsoft Excel ortamında toplanmış, SPSS istatistik paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırmanın amaçlarına uygun olarak frekans (f), yüzde (%), standart sapma (ss) ve ortalama (\bar{x}) kullanılmıştır.

3. Bulgular ve Yorum

3. 1. Öğretmenlerin Suudi Arabistan'ı Tercih Etmelerinde Rol Oynayan Faktörler

Araştırmada öncelikle öğretmenlerin Suudi Arabistan'da görev yapmayı tercih etmelerinde hangi faktörlerin etkili olduğu ele alınmıştır. Öğretmenlerin tercihlerini etkileyen faktörler Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6: Öğretmenlerin Suudi Arabistan'ı Tercih Etmelerinde Rol Oynayan Faktörler

S.No	Faktörler	N	X	SS	Önem Düzeyi
1	Kutsal mekânlar	223	2,77	,47142	Çok önemli
2	Yurt dışı tecrübesi yaşamak	219	2,50	,58553	Çok önemli
3	Dil öğrenme	216	2,39	,68046	Çok önemli
4	Farklı kültürleri tanımak	220	2,29	,55469	Önemli
5	Mesleki tecrübe	216	2,14	,69734	Önemli
6	Ekonomik nedenler	222	2,03	,68196	Önemli
7	Akademik çalışma	213	1,50	,64152	Önemsiz
8	İklim koşulları	217	1,26	,52923	Önemsiz

◆ Yusuf Bahri Gündoğdu

Tablo 6'ya göre araştırmaya katılan öğretmenlerin SA Türk okullarında görev yapmayı tercih etmelerinde "çok önemli" üç faktörün yer aldığı görülmektedir. Tüm faktörler içerisinde "*kutsal mekânlar*" ($\bar{X}=2,77$) öğretmenlerin tercihlerini etkileyen en önemli faktör olduğu görülmektedir. İslam dünyasının en kutsal mekânları olarak kabul edilen Mekke ve Medine şehirlerinin SA'da yer alması, İslam'ın temel ibadetlerinden hac ve umrenin bu topraklarda yapılıyor olması öğretmenlerin SA'ı tercih etmelerinde etkili olduğu söylenebilir. "*Yurt dışı tecrübesi yaşamak*" ($\bar{X}=2,50$) ve "*dil öğrenme*"nin ($\bar{X}=2,39$) de öğretmenlerin tercihlerini etkileyen "çok önemli" faktörler arasında yer almaktadır.

"*Farklı kültürleri tanımak*" ($\bar{X}=2,29$), "*meslekî tecrübe*" ($\bar{X}=2,14$) ve "*ekonomik nedenler*" ($\bar{X}=2,03$) öğretmenlerin tercihlerine etki eden "önemli" faktörler arasında yer alırken "*akademik çalışma*" ($\bar{X}=1,50$) ve "*iklim koşulları*" ($\bar{X}=1,26$) öğretmenlerin tercihlerinde "önemsiz" bir etkiye sahiptir.

3. 2. Öğretmenlerin Suudi Arabistan Türk Okullarındaki Görevlerine Dair Görüşleri

Araştırmada ikinci olarak öğretmenlerin SA Türk okullarında görevlerine ilişkin birtakım görüşlere yer verilmiştir. 40 maddeden oluşan bu görüşler Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7: Öğretmenlerin Suudi Arabistan Türk Okullarında Öğretmenlik Görevine Dair Görüşleri

G. No	Yurt Dışı Öğretmenlik Görevine Dair Görüşler	N	\bar{X}	SS	Katılım Düzeyi
G-22	Öğretmenlere her sene için Türkiye'ye ulaşım desteği sağlanmalıdır.	223	4,62	,78373	Kesinlikle katılıyorum
G-32	Yabancı dil bilmenin ne kadar önemli olduğunu anladım.	218	4,45	,85341	Kesinlikle katılıyorum
G-25	Öğretmenler konsolosluk görevlisi olarak kabul edilmelidir.	220	4,32	,92180	Kesinlikle katılıyorum
G-14	Türk okulları Suudi Arabistan'daki Türk vatandaşları için birleştirici bir unsurdur.	223	4,30	,84802	Kesinlikle katılıyorum
G-13	İsteyen öğrencilere "Kurs Yönergesi"ne bağlı olarak kurslar düzenlenebilmelidir.	221	4,09	,97934	Katılıyorum
G-26	Ülkeyi temsil görevimi en iyi şekilde yerine getirmekteyim.	220	4,08	,88242	Katılıyorum
G-21	Yurt dışı göreve ilk başlama tarihi 1 Temmuz olmalıdır.	222	4,01	1,15135	Katılıyorum
G-34	Suudi Arabistan'da görev yapmak dini yaşamımı zenginleştirdi.	220	4,00	1,12668	Katılıyorum
G-28	Suud halkının Türklere bakışı olumludur.	223	3,99	,66778	Katılıyorum
G-37	Suudi Arabistan'ın tarihi ve kültürel dokusunu tanımaya çalışıyorum.	220	3,91	,85080	Katılıyorum
G-40	Suudi Arabistan'da öğretmenlik görevini diğer öğretmenlere tavsiye ederim.	223	3,89	1,07935	Katılıyorum
G-12	Öğrencilerin üniversiteye kolaylıkla yerleşmeleri onları tembelleğe itmektir.	222	3,79	1,16875	Katılıyorum
G-29	Suud vatandaşları hakkındaki genel kanaatim olumludur.	223	3,69	,94170	Katılıyorum
G-38	Arapça öğrenmeye yönelik çalışmalar yapıyorum.	221	3,67	1,14850	Katılıyorum
G-35	Suudi Arabistan'da bir yabancı olarak kendimi güvende hissediyorum.	222	3,62	1,03331	Katılıyorum
G-27	Suudi Arabistan'daki öğretmenlik performansımı yeterli bulmuyorum.	221	3,57	1,33802	Katılıyorum
G-10	Velilerin ekonomik durumları iyidir.	222	3,38	,91415	Kararsızım
G-11	YÇS yurt dışındaki Türk öğrencileri için gerekli bir sınavdır.	218	3,36	1,24923	Kararsızım
G-39	Tekrar sınava girip Suudi Arabistan'da görev almak isterim.	221	3,32	1,28663	Kararsızım
G-8	Öğrencilerin tutum ve davranışları olumludur.	222	3,25	,99745	Kararsızım
G-17	Yurt dışı ücreti belli bir vakitte düzenli olarak yatmaktadır.	220	3,11	1,27168	Kararsızım
G-31	Dil/iletişim konusunda zorluklar yaşıyorum.	221	3,03	1,21302	Kararsızım

◆ Yusuf Bahri Gündoğdu

G-23	Yurt dışı özlük haklarımı yeterince bilmiyorum.	222	2,95	1,18939	Kararsızım
G-5	Öğrencilerin Türkçeyi kullanma becerileri yeterlidir.	224	2,85	98743	Kararsızım
G-36	Suudi Arabistan eğitim sistemini tanımaya yönelik çalışmalar yapıyorum.	221	2,77	1,15343	Kararsızım
G-1	Öğretmenlere verilen yurt dışı oryantasyon eğitimi yeterlidir.	218	2,74	1,11364	Kararsızım
G-33	Suudi Arabistan'da sosyal ortamlar ailemin ihtiyaçlarını karşılayacak niteliktedir.	223	2,68	1,27766	Kararsızım
G-24	Türk resmi makamlarınca Suudi Arabistan'daki hak ve sorumluluklarım hakkında bilgilendirildim.	222	2,63	1,20926	Kararsızım
G-6	Öğrencilerin derse olan ilgileri yeterlidir.	220	2,60	1,01671	Kararsızım
G-15	Türk resmi makamlarının okullara verdiği destek yeterlidir.	223	2,55	1,05063	Katılmıyorum
G-7	Öğrencilerin akademik başarıları yeterlidir.	222	2,53	,93033	Katılmıyorum
G-30	Yabancı komşularımla karşılıklı ziyaretlerde bulunurum.	222	2,45	1,21650	Katılmıyorum
G-3	Okulun fiziki yapısı eğitim-öğretim için uygundur.	223	2,34	1,26651	Katılmıyorum
G-16	Yurt dışı aylık ücreti miktarı tatmin edicidir.	221	2,27	1,08232	Katılmıyorum
G-2	Okul fiziki ve teknik koşulları itibarıyla Türkiye Cumhuriyeti Devletini iyi bir şekilde temsil etmektedir.	224	2,25	1,26877	Katılmıyorum
G-18	Yıllık izin/tatil süreleri yeterlidir.	224	2,07	1,21225	Katılmıyorum
G-9	Velilerin eğitim seviyesi yüksektir.	223	2,00	,83557	Katılmıyorum
G-4	Okul bahçesi öğrencilerin ihtiyaçları için yeterlidir. (spor, dinlenme vb.)	218	2,00	1,13997	Katılmıyorum
G-20	Bakanlığın yurt dışı öğretmenlere sunduğu sağlık imkânları yeterlidir.	217	1,70	,98396	Kesinlikle katılmıyorum
G-19	Bakanlığın yurt dışı yolluk ücretleri yeterlidir.	215	1,67	,99815	Kesinlikle katılmıyorum
Ortalama			3,16	Düzey	Kararsızım

Tablo 7'ye göre araştırmaya katılan öğretmenlerin "kesinlikle" katıldıkları 4 madde bulunmaktadır. Bunlardan birincisi öğretmenlerin "*Türkiye'ye ulaşım desteği*" ($\bar{X}=4,62$) beklentisidir. Yurt dışında yakınlarından uzakta görev yapan öğretmenlerin yaz tatilinde Türkiye'ye gitmek ve yakınlarıyla hasret gidermek istemesi doğal bir istek olarak değerlendirilebilir. Bu durumda nispeten uzak bir ülke olan SA'dan Türkiye'ye ulaşım giderleri önem kazanmaktadır. Kutsal mekânlar ve hac/umre gibi dinî vecibeler sebebiyle iki ülke arasında yoğun bir hava trafiği yaşanmaktadır. Bu durum zaten pahalı olan hava ulaşımını ekonomik anlamda daha da güçleştirmektedir. Karayolu ulaşımı öğretmenlerin tercih edebilecekleri diğer bir seçenek gibi görünse de son zamanlarda Suriye ile yaşanan siyasi/askerî kriz, bu seçeneği ortadan kaldırmaktadır. Havayolunun ulaşım için tek seçenek olduğu ve bu seçeneğin de yüksek maliyeti, öğretmenleri ulaşım desteği beklentisine ittiği söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenler ikinci sırada “*Yabancı dil bilmenin ne kadar önemli olduğunu anladım.*” maddesini yüksek bir ortalama ($\bar{X} = 4,45$) ile desteklemişlerdir. Ülkemizde yabancı dil öğretimindeki yetersizlikler zaman zaman dile getirilen hususlarından biridir. Sadece Türkiye’de görev yapmış bir öğretmenin yurt dışı göreve başladığı zaman karşılaştığı ilk sorun “dil sorunu”dur. Öğretmenlerin yüksek bir ortalama değerle bu görüşü desteklemeleri yaşadıkları yabancı dil sorununa açıkça işaret etmektedir.

Öğretmenler üçüncü olarak yurt dışındaki statülerini ilgilendiren bir maddeyi öne çıkarmışlardır. “*Öğretmenler konsolosluk görevlisi olarak kabul edilmelidir.*” ($\bar{X} = 4,32$) maddesi öğretmenlerin “tamamen” katıldığı maddelerden biri olmuştur. Öğretmenler yurt dışı aylık ücretlerini Dışişleri Bakanlığı bütçesinden almaktadırlar (MEB, 2003, m.12). Buradan hareketle öğretmenler kendilerinin de Dışişleri Bakanlığı (konsolosluk) personeli olarak kabul edilmesini ve beraberinde getireceği haklardan yararlanmayı beklemektedirler.

Öğretmenlerin “tamamen” katıldığı son görüş “*Türk okulları Suudi Arabistan’daki Türk vatandaşları için birleştirici bir unsurdur.*” maddesi olmuştur. Riyad Büyükelçiliği ve Cidde Başkonsolosluğu dışında Türk vatandaşlarının yaşadıkları şehirlerde resmî bir kurum olarak muhatap olabilecekleri yegâne kurum Türk okullarıdır. Okulların Türk vatandaşları için taşıdığı önem araştırmaya katılan öğretmenler tarafından yüksek bir ortalama değerle ($\bar{X} = 4,30$) açıkça vurgulanmıştır.

Analiz sonuçlarına göre çalışma grubundaki öğretmenlerin “katılıyorum” düzeyinde görüş belirttikleri 12 madde bulunmaktadır. Bunlardan birincisi “*İsteyen öğrencilere MEB Kurs Yönergesi’ne bağlı olarak kurslar düzenlenebilmelidir.*” ($\bar{X} = 4,09$) maddesidir. Türkiye’de MEB’e bağlı okullarda en az 10 öğrencinin katılımıyla “ücretli” kurslar açılabilirken SA’daki Türk okullarında ücretli kurs açılmamaktadır. Yurt dışı görevde bulunan öğretmenlerin yurt dışı aylığı dışında herhangi bir ücret alamayacağı şeklindeki gerekçeye bağlı olarak (MEB, 2003) yurt dışındaki okullarda ücretli kurslar düzenlenememektedir. Bu tür eğitim faaliyetleri “gönüllülük esasına dayalı olarak” ücretsiz yapılabilir (REM, 2011c). Bu durumun okulları dışında herhangi bir kurs, dersane, etüt merkezi vb. imkânı bulunmayan öğrencileri eğitim açısından olumsuz etkilediği söylenebilir. Bununla beraber, zaman zaman da Türk okullarına başvurarak Türkçe öğrenmek istediğini belirten Arap vatandaşlarına rastlanmaktadır. Ancak aynı gerekçeye bağlı olarak Türkçe dil kursları da açılmamaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenler “*ülkeyi temsil görevlerini*” ($\bar{X} = 4,08$) en iyi şekilde yerine getirdiklerini düşünmektedirler. Ancak öğretmenlerin, bu bölümde yer alan “*Suudi Arabistan’daki öğretmenlik performansımı yeterli bulmuyorum.*” ($\bar{X} = 3,57$) şeklindeki diğer bir ifadeye de katıldıkları görülmektedir.

Öğretmenlerin katıldıklarını belirttikleri diğer bir madde ise yurt dışı göreve başlama tarihiyle ilgilidir. Öğretmenler SA’daki görevlerine genellikle eylül ayı ortalarında başlamaktadırlar. Bu durum birtakım sorunları da beraberinde getirmektedir. Farklı bir ülkede, yabancı dil sorunuyla birlikte öğretmenlerin ev tutması, oturma alması, banka hesabı açması, ehliyet alması ve ailesini davet etmesi gibi işler birkaç ayı alabilmektedir. Bütün bunlar zaman zaman eğitim-öğretimi aksatabilmektedir. Bu ve buna benzer sebeplerden dolayı araştırmaya katılan öğretmenler “*Yurt dışı göreve*

ilk başlama tarihi 1 Temmuz olmalıdır.” görüşünü yüksek bir ortalamayla (=4,01) desteklemişlerdir. Temmuz ayının başında göreve başlanması, öğretmenlere eğitim-öğretim başlamadan önce pek çok iş ve işlemini bitirme imkânı sağlayabilir.

Araştırmaya katılan öğretmenler SA’da görev yapmanın *“dini yaşamlarını zenginleştirdiğini”* ($\bar{X}=4,00$), *“Suud halkının Türklere”* ($\bar{X}=3,99$) ve kendilerinin *“Suudi halkına bakış”*larının ($\bar{X}=3,69$) *“olumlu”* olduğunu, görevleri süresince *“Suudi Arabistan’ın tarihi ve kültürel dokusunu tanıma”*ya ($\bar{X}=3,91$), *“Arapça öğrenme”*ye çalıştıklarını ($\bar{X}=3,67$), *“Suudi Arabistan’da öğretmenlik görevini diğer öğretmenlere tavsiye ettiklerini”* ($\bar{X}=3,89$) ve *“Suudi Arabistan’da bir yabancı olarak kendilerini güvende hissettiklerini”* ($\bar{X}=3,62$) belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin *“katılıyorum”* düzeyinde ($\bar{X}=3,79$) görüş belirttikleri son madde *“öğrencilerin üniversiteye kolaylıkla yerleşmelerinin onları tembelleğe ittiği”* şeklindeki görüş olmuştur. Anne veya babası, işi veya görevi nedeniyle, en az üç yıldan beri yurt dışında çalıştığı sırada, lise öğrenimlerinin en az son üç yılını bu ülkelerin lise veya dengi meslek okullarında tamamlayan öğrenciler kısa adı YÇS olan *“Yurt Dışında Çalışanların Çocukları İçin Yükseköğretime Giriş Sınavı”*na girmekteyken YÖK 27.12.2012 tarihinde yaptığı bir açıklamayla 2013 yılından geçerli olmak üzere YÇS’yi kaldırmıştır (<http://www.osym.gov.tr/belge/1-14896/yurt-disinda-calisan-larin-cocuklari-icin-yuksekogretime.html>). YÇS’de ortaöğretim başarı puanı dikkate alınmamakta ve bir puan/net barajı bulunmamaktadır. Mezun olan öğrenci sayısına göre öğrencilere ayrılan kontenjanın da yüksek olması bu sınava giren öğrencilerin yüksek oranlarla bir yükseköğretim kurumuna yerleşebilmelerine imkân sağlamaktadır. YÇS’ye girip bir yükseköğretim programına yerleşen öğrenci sayıları ve yerleşme oranları Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: Öğrencilerin Üniversiteye Yerleşme Oranları (2011)

S. No	Okul Adı	YÇS’ye Giren Öğrenci Sayısı	Üniversiteye Yerleşen Öğrenci Sayısı	Yerleşme Oranı
	Cidde Uluslararası Türk Okulu	70	69	98,57
	Medine Uluslararası Türk Okulu	37	36	97,29
	Riyad Uluslararası Türk Okulu	44	42	95,45
	Tebük Uluslararası Türk Okulu	20	19	95,00

Tablo 8’de görüldüğü gibi öğrenciler bir yükseköğretim programına oldukça yüksek oranlarla yerleşebilmektedirler. Türkiye’de başarılı okulların bile ulaşmakta güçlük çekeceği bu başarı düzeyi, SA Türk okullarından mezun olan öğrencilerin kolaylıkla elde edebildiği bir durum olarak görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenler mevcut durumun, öğrencileri çalışmaya teşvik etmek yerine tembelleğe ittiği görüşünü savunmaktadırlar.

Anket formunun ikinci bölümünde yer alan maddeler içerisinde öğretmenlerin *“kararsız”* kaldığı 13 madde yer almaktadır. Bunlardan bir tanesi YÇS’nin

gerekliliği konusudur. “YÇS yurt dışındaki Türk öğrencileri için gerekli bir sınavdır.” maddesi öğretmenlerden ($\bar{X} = 3,36$) ortalama puan almıştır. Yurt dışındaki öğrencilerin Türkiye’de eğitim gören öğrencilere göre birtakım dezavantajlar yaşadığı yurt dışında görev yapan öğretmenlerin genelde katıldıkları bir görüştür. Tebuk Uluslararası Türk Okulunun 15.05.2010 tarihli yıllık toplantısında söz alan Türkçe öğretmeni bu konuya işaret ederek “Yurt dışındaki öğrencilere ÖSYM tarafından ayrı bir sınav yapılmasının nedeni, bu okulların yaşadığı çeşitli dezavantajlardır.” görüşünü belirtmiştir. Buna rağmen öğretmenlerin “YÇS’nin gerekliliği” konusunda “kararsız” kalmaları yukarıda ele alınan konuyla ilgili olabilir. “Öğrencilerin üniversiteye kolaylıkla yerleşmeleri onları tembelleğe itmektir.” kanaati, öğretmenlerin YÇS’nin gerekliliği konusunda kararsız kalmalarında etkili olabilir. Bu konuyla ilgili olabileceği düşünülen bir diğer madde ise öğrencilerin Türkçeyi kullanma becerileriyle ilgilidir. “Öğrencilerin Türkçeyi kullanma becerilerinin yeterliliği” konusunda öğretmenler “kararsız” kalmışlardır ($\bar{X} = 2,85$). YÇS’nin temelde öğrencilerin Türk diline hâkimiyetleri konusundaki yetersizliği kabulünden hareketle uygulanan bir sınav olduğu söylenebilir. Türkiye’deki bir öğrencinin kendi sınıf seviyesinde rahatlıkla hâkim olduğu bazı kelime ve kavramların, Türk okullarındaki öğrenciler tarafından bilinmediği gözlenen bir durumdur.

Öğretmenler “kararsız” kalmakla beraber öğrencilerin “tutum ve davranışlarının” ($\bar{X} = 3,25$) “darse olan ilgi”lerinden daha olumlu ($\bar{X} = 2,60$) olduğunu düşünmektedirler.

“Velilerin ekonomik durumları iyidir.” ($\bar{X} = 3,38$), “Tekrar sınava girip Suudi Arabistan’da görev almak isterim.” ($\bar{X} = 3,32$), “Dil/iletişim konusunda zorluklar yaşıyorum.” ($\bar{X} = 3,03$) maddeleri aldıkları ortalama değerlerle öğretmenlerin “kararsız” kaldığı maddelerden olmuştur.

Öğretmenlerin aylık ücretlerinin gecikmesi yurt dışı öğretmenlerin sorunlarıyla ilgili çeşitli platformlarda (eğitim sendikaları vb.) dile getirilen hususlardan biridir. Araştırmaya katılan öğretmenler “Yurt dışı aylık ücreti belli bir vakitte düzenli olarak yatmaktadır.” ($\bar{X} = 3,11$) maddesinde “kararsız” kalmışlardır.

Yabancı bir ülkede görevlendirilen bir öğretmenin bulunduğu ülkenin eğitim sistemi ve uygulamaları hakkında birtakım araştırmalar yapması beklenebilir. MEB tarafından yurt dışında görev yapacak eğitim personeli için hazırlanan “Rehber”e göre bu durum öğretmenlerin görevleri arasındadır (). “Suudi Arabistan eğitim sistemini tanımaya yönelik çalışmalar yapıyorum.” ($\bar{X} = 2,77$) şeklinde anket formunda yer alan bu görev öğretmenlerin “kararsız” olduğu maddelerden biri olmuştur.

Hazırlanan anket formunda öğretmenlerin yurt dışı göreve hazırlanması ve görev süresince eğitimi/bilgilendirilmesi konusunda üç madde yer almaktadır. “Öğretmenlere verilen yurt dışı oryantasyon eğitimi yeterlidir.” ($\bar{X} = 2,74$), “Yurt dışı özlük haklarımı yeterince **bilmiyorum**.” ($\bar{X} = 2,95$) ve “Türk resmi makamlarınca Suudi Arabistan’daki hak ve sorumluluklarım hakkında bilgilendirildim.” ($\bar{X} = 2,63$) maddeleri öğretmenlerin “kararsız” kaldığı maddeler arasındadır.

SA’daki sosyal yaşam ve öğretmen ailelerinin buna uyumu akla gelebilecek sorunlardan biridir. “Suudi Arabistan’da sosyal ortamlar ailemin ihtiyaçlarını karşılayacak niteliktedir.” maddesi ($\bar{X} = 2,68$) öğretmenlerin “kararsız” kaldığı maddelerden bir diğeri olmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenler “Türk resmi makamlarının okullara verdiği desteği” ($\bar{X}=2,55$), “öğrencilerin akademik başarılarını” ($\bar{X}=2,53$), “yıllık izin/tatil sürelerini” ($\bar{X}=2,07$) yeterli görmemektedir. Yurt dışı öğretmenlere yönelik yegâne mevzuat olan “Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonunun Çalışma Esas ve Usulleri ile Bu Komisyon Tarafından Yurt dışında Görevlendirilecek Personelin Nitelikleri ile Hak ve Yükümlülüklerinin Belirlenmesine İlişkin Karar”a göre öğretmenlerin 30 gün yıllık izin ve 10 gün mazeret izni kullanma hakları bulunmaktadır. Öğretmenler yıl içerisinde mazeret izni kullanmadığı takdirde yol izniyle beraber en fazla 44 gün “ücretli” tatil yapabilmektedirler. Bunu aşan sürelerde tatil yapıldığında günlük 2/3 oranında kesinti yapılmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenler, mevcut izin sürelerini yeterli görmemektedir. Bilindiği üzere Türkiye’de görev yapan öğretmenler iki hafta ara tatil ve iki ay yaz tatili yapmaktadır. Yurt dışında görev yapan öğretmenlerin ülkesinden ve yakınlarından uzakta görev yaptıkları düşünüldüğünde en az Türkiye’de görev yapan öğretmenler kadar “ücretli” izin yapmaya ihtiyaçları/hakları olduğu söylenebilir. Zira yurt dışında görev yapan öğretmenler icra ettikleri görevleri yanı sıra yurt dışında olmanın ve yakınlarından uzak kalmanın çeşitli zorluklarını da yaşamaktadırlar.

Öğretmenler “Yabancı komşularıyla karşılıklı ziyaretlerde bulunurum.” ($\bar{X}=2,45$) görüşüne katılmamaktadırlar. Bu durumun temelde öğretmenlerin yabancı dil sorunuyla ilgili olduğu söylenebilir.

Suudi Arabistan’daki Türk okullarının fiziki ve teknik koşulları, okulların imajı ve temsil durumu maddeleştirilerek anket formunda yer almıştır. “Okulun fiziki yapısı eğitim-öğretim için uygundur.” ($\bar{X}=2,34$), “Okul fiziki ve teknik koşulları itibariyle Türkiye Cumhuriyeti Devletini iyi bir şekilde temsil etmektedir.” ($\bar{X}=2,25$) ve “Okul bahçesi öğrencilerin ihtiyaçları için yeterlidir.” ($\bar{X}=2,00$) maddeleri öğretmenlerin “katılmadıkları” maddeler arasında yer almaktadır. Okulun fiziki koşullarıyla ilgili üç maddenin de düşük ortalamalar alması, bu konudaki soruna açıkça işaret etmektedir. Okul için tasarlanmamış binaların (genelde villa) kiralama usulüyle okul olarak kullanılması birtakım sorunları da beraberinde getirmektedir. Verimli bir eğitimden bahsetmek için öncelikle okulun ve sınıfların fiziki koşullarının standartlara uygun olması önem arz etmektedir (Uludağ&Odacı, 2002). SA koşullarında sosyal alanlar, oyun alanları ve parkların Türkiye ile kıyaslandığında yetersiz olduğu düşünüldüğünde okulun fiziki koşullarının, bahçe ve spor imkânlarının ne kadar önemli olduğu daha iyi anlaşılacaktır.

Öğretmenlerin katılmadıkları diğer bir görüş velilerin eğitim durumuyla ilgilidir. “Velilerin eğitim seviyesi yüksektir.” ($\bar{X}=2,00$) görüşü öğretmenlerin katılmadıkları bir madde olmuştur. “Velilerin ekonomik durumları iyidir.” ($\bar{X}=3,38$) maddesinde “kararsız” kalan öğretmenler, velilerin eğitim seviyesinin düşük olduğu görüşünü desteklemektedirler.

Öğretmenlerin bu bölümde katılmadığı son madde yurt dışı aylık ücretiyle ilgilidir. SA’da görev yapan öğretmenler Bakanlar Kurulunun 25.2.2009-2009 tarihli ve 14737 sayılı kararıyla aylık 6300 Suudi Arabistan Riyali (yaklaşık 3050 TL/1 Temmuz 2012) almaktadırlar. Araştırmaya katılan öğretmenler “Yurt dışı aylık ücreti tatmin edicidir.” ($\bar{X}=2,27$) görüşüne katılmamaktadırlar.

Anket formunun ikinci bölümünde öğretmenlerin “kesinlikle katılmadıkları” iki madde yer almaktadır. Bunlardan birincisi “Bakanlığın yurt dışı öğretmenlere sunduğu sağlık imkânları yeterlidir.” ($\bar{X}=1,70$) maddesidir. Araştırmaya katılan öğretmenler MEB’in öğretmenlere sunduğu sağlık imkânlarını “kesinlikle” yeterli bulmaktadır.

Öğretmenlerin kesinlikle katılmadığı ikinci ve son madde “yolluk ücreti”yle ($\bar{X}=1,67$) ilgilidir. MEB, yurt dışına görevlendirdiği öğretmenlere ilk gidiş ve kesin dönüşlerde ulaşım bedeli ve yolda geçen sürelerle ilişkin bir günlük yurt dışı yevmiyesi ödemektedir. Ulaşım bedeli (yolluk) ve yevmiye yalnızca görevlendirilen öğretmene ödenmekte, eş ve çocuklar için herhangi bir ödeme yapılmamaktadır.

3. 3. Suudi Arabistan Türk Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Sorunları

Suudi Arabistan’da görev yapan öğretmenlerin çok çeşitli sorunlarından bahsedilebilir. Bu sınırlı araştırmada öğretmenlerin yaşadıkları tüm sorunlara değinmek elbette mümkün olmayacaktır. Tablo 9’da yurt dışı öğretmenlere dair çeşitli platformlarda dile getirilen veya araştırmacının kendi gözlemlerine dayalı olarak tespit ettiği bazı sorunlara yer verilmiştir.

Tablo 9: Suudi Arabistan Türk Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Sorunları

S. No	Sorunlar	N	\bar{X}	SS	Önem Düzeyi
1	Eş ve çocuklar için sağlık sigortasının olmayışı	221	2,82	,44781	Çok önemli
2	Sağlık ödemelerinin geç yapılması	221	2,73	,49899	Çok önemli
3	Suudi Arabistan’daki sağlık hizmetlerinin yetersizliği	221	2,66	,55139	Çok önemli
4	Öğretmen lojmanlarının/konut yardımının olmayışı	222	2,64	,57313	Çok önemli
5	Ev kiralarnın yüksek oluşu	224	2,58	,58461	Çok önemli
6	Aylık ücretin yetersizliği	221	2,46	,68398	Çok önemli
7	Türkiye’ye ulaşım zorlukları	222	2,45	,68914	Çok önemli
8	İlk göreve başlamanın geç tarihte olması (eylül ayında)	218	2,44	,65797	Çok önemli
9	Resmi iş ve işlemlerde yaşanan sorunlar (Suud makamlarıyla)	221	2,35	,72761	Çok önemli
10	Hayat pahalılığı	222	2,34	,67366	Çok önemli
11	Öğrencilerin derse ilgisizliği	219	2,30	,64432	Önemli
12	Sosyal mekânların/imkânların aile için yetersizliği	223	2,29	,71046	Önemli
13	Velilerin çocuklarının eğitimine ilgisizliği	223	2,28	,66316	Önemli
14	Okulun fiziki koşulları	221	2,28	,74174	Önemli
15	İletişim/dil sorunları	221	2,16	,69676	Önemli
16	Yurt dışı aylık ücretinin geç ve düzensiz yatması	217	1,97	,72292	Önemli
17	Yardımcı personel eksikliği (memur, hizmetli)	221	1,96	,73478	Önemli
18	Gurbette olmak	216	1,92	,73077	Önemli
19	Ders yükünün fazla oluşu	217	1,89	,76306	Önemli
20	Branş dışı derslere girmek	218	1,73	,75622	Önemli
21	İklim koşulları	224	1,62	,70393	Önemli

Tablo 9 incelendiğinde öğretmenlerin, SA'da görevleri sırasında karşılaştıkları sorunlardan on tanesini "çok önemli" gördükleri anlaşılmaktadır. Ancak bu sorunların ilk üç sırasında "sağlık"la ilgili sorunların yer alması dikkat çekmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin en önemli sorun olarak gördüğü konu, "eş ve çocuklarının sağlık sigortasından yoksun oluşu"dur ($\bar{X}=2,82$). MEB yalnızca görev yapan öğretmenlerin sağlık sigortasını yapmakta, eş ve çocukların sigortasını üstlenmemektedir. Bununla birlikte eş ve çocukların sağlık sigortasının öğretmenlerin kendisi tarafından yaptırılması Riyad Eğitim Müşavirliği tarafından tavsiye edilmektedir (REM, 2011b). Öğretmenler mevcut sağlık sigortasının C tipi olması sebebiyle az sayıdaki sağlık kuruluşundan yararlanabildiklerini, dolayısıyla sağlık sigortası tipinin A'ya yükseltilmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar.

Öğretmenlerin "çok önemli" gördüğü ikinci sorun "sağlık ödemelerinin geç yapılması"dır ($\bar{X}=2,73$). SA'da görev yapan öğretmenler ihtiyaç duydukları sağlık hizmetinin bedelini peşin olarak ödemekte, pek çok prosedürden sonra ödediği ücretin bedelini Türkiye'deki rayiç bedel üzerinden 1-2 yılı bulan sürelerde geri alabilmektedir. Öğretmenlerin sağlık giderleri "Devlet Memurları Tedavi Yardımı ve Cenaze Giderleri Yönetmeliği" çerçevesinde Türkiye'de bağlı bulunduğu kurumlar tarafından karşılanmaktadır. 2006 yılına kadar yalnızca görevli öğretmenlerin tedavi masrafları devlet tarafından karşılanırken bu tarihten sonra eş ve çocukların sağlık giderleri de harcamayı belgelendirmek kaydıyla MEB tarafından karşılanmaya başlanmıştır.

Öğretmenlerin tüm maddeler içerisinde "çok önemli" gördüğü üçüncü sorun "Suudi Arabistan'daki sağlık hizmetlerinin yetersizliği"dir ($\bar{X}=2,66$). Öğretmenlerin "Bakanlığın yurt dışı öğretmenlere sunduğu sağlık imkânları yeterlidir." görüşüne "kesinlikle" katılmadıkları bir önceki bölümde ele alınmıştı. Bütün bu bulgular, SA Türk okullarında görev yapan öğretmenlerin sağlıkla ilgili yaşadıkları sorunları açıkça ortaya koymaktadır.

Öğretmenlerin dördüncü ve beşinci sırada "çok önemli" gördüğü sorun, barınma ihtiyacına yöneliktir. "Öğretmen lojmanlarının/konut yardımının olmayışı" ($\bar{X}=2,64$) öğretmenlerin öncelikli sorunları arasında yer almaktadır. SA'da görev yapan öğretmenlere tahsis edilmiş bir lojman bulunmamaktadır. Bununla beraber aylık ücret dışında herhangi bir konut yardımı da yapılmamaktadır. Öğretmenler aldıkları aylık ücretle oturacağı evi kendisi tutmaktadır. Ancak öğretmenler "ev kiralmasının yüksek oluşu"ndan da ($\bar{X}=2,58$) yakınmaktadırlar. Öğretmenlerin yaşadıkları şehirlere göre kira ortalamaları Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10: Şehirlere Göre Ortalama Kira Bedelleri

Sıra No	Şehir	Kira (Yıllık)
1	Mekke	18,850 SAR
2	Cidde	16,698 SAR
3	Taif	15,308 SAR
4	Tebük	13,136 SAR
5	Abha	13,020 SAR
6	Riyad	12,574 SAR
7	Dammam	12,450 SAR
8	Medine	12,371 SAR
Ortalama		14,402 SAR

Tablo 10'a göre en yüksek kirayı Mekke'de görev yapan öğretmenler ($\bar{X}=18,850$), en düşük kirayı Medine'de görev yapan öğretmenler ($\bar{X}=12,371$) ödemektedirler. Araştırmaya katılan öğretmenlerin ortalama yıllık kira gideri 14,402'dir. Öğretmenlerin ödedikleri kira bedeli Türk Lirası olarak ifade edilecek olursa öğretmenler yıllık ortalama 7000 TL'nin (1 Temmuz 2012) üzerinde kira bedeli ödemektedirler. Bu da aylık olarak yaklaşık 583 TL kira ödedikleri anlamına gelmektedir.

Öğretmenlerin altıncı öncelikli sorunu aldıkları "*aylık ücretin yetersizliği*" ($\bar{X}=2,46$), yedinci öncelikli sorunu ise "*Türkiye'ye ulaşım zorlukları*"dır ($\bar{X}=2,45$). Öğretmenlerin ulaşım zorluğu olarak ifade ettiği hususun büyük ölçüde yüksek ulaşım giderleriyle ilgili olduğu söylenebilir. Zira bir önceki bölümde "*Her yıl için Türkiye'ye ulaşım desteği sağlanmalıdır.*" maddesi en yüksek ortalama ($\bar{X}=4,62$) değeri olarak öğretmenlerin en çok katıldığı madde olmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenler "*göreve ilk başlamanın geç bir tarihte olması*"nı "*çok önemli*" ($\bar{X}=2,44$) sorunlardan biri olarak görmektedir. SA'da görevlendirilen öğretmenler genelde eylül ayının ortalarında, bazen eğitim-öğretim başladıktan sonra görevlerine başlamaktadırlar. Bu durumun doğurduğu sıkıntılar bir önceki bölümde ele alınmıştır. Hatırlanacağı üzere önceki bölümde öğretmenler "*Yurt dışı göreve ilk başlama tarihi 1 Temmuz olmalıdır.*" görüşünü yüksek bir ortalama ($\bar{X}=4,01$) desteklemişlerdir.

SA makamlarıyla "*resmi iş ve işlemlerde yaşanan sorunlar*" öğretmenlerin dokuzuncu öncelikli sorunu olarak görülmektedir ($\bar{X}=2,35$). SA'da resmi iş ve işlemlerin yavaş ilerlediği şeklindeki sözlü yakınmaların yanı sıra öğretmenlerin dil konusunda yaşadıkları zorluklar bu konuda etkili olabilir.

"*Hayat pahalılığı*" ($\bar{X}=2,34$) öğretmenlerin bu bölümde "*çok önemli*" gördüğü son sorundur. Suudi Arabistan'da 2000'li yılların başında oldukça düşük seyreden enflasyon oranları sonraki yıllarda yükselme eğilimi göstermiştir. SA'da son 9 yılda görülen enflasyon oranları Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11: Yıllara Göre Suudi Arabistan'daki Enflasyon Oranları (2004-2012)

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
0,4	0,6	2,2	4,1	9,9	5,1	5,3	5,0	4,9

Kaynak:(http://www.sama.gov.sa/sites/samaen/ReportsStatistics/ReportsStatisticsLib/1300_R_Inflation_ArEn_2012_Q1_2012_5_13.pdf).

Tablo 11 incelendiğinde 2008 yılının son aylarında ortaya çıkan ekonomik krizin dünyanın pek çok ülkesini olduğu gibi SA'yı da ciddi şekilde etkilediği görülmektedir. %10'lara ulaşan enflasyon oranları sonraki yıllarda düşüş gösterse de halen %5 civarında seyretmektedir. Özellikle gıda ve kira giderlerindeki artışın yüksek enflasyonda önemli etken olduğu belirtilmektedir (<http://www.reuters.com/article/2012/03/11/saudi-inflation-idUSL5E8EB06520120311>).

"*Öğrencilerin derse ilgisizliği*" ($\bar{X}=2,30$), "*sosyal mekânların/imkânların aile için yetersizliği*" ($\bar{X}=2,29$), "*velilerin çocuklarının eğitime ilgisizliği*" ($\bar{X}=2,28$), "*okulun fiziki koşulları*" ($\bar{X}=2,28$), "*iletişim/dil sorunları*" ($\bar{X}=2,16$), "*ücretlerin geç ve düzensiz yatması*" ($\bar{X}=1,97$), "*yardımcı personel eksikliği (memur, hizmetli)*" ($\bar{X}=1,96$), "*gurbette*

olmak" ($\bar{X}=1,92$), "ders yükünü fazla oluşturu" ($\bar{X}=1,89$), "branş dışı derslere girmek" ($\bar{X}=1,73$), öğretmenlerin "önemli" gördüğü sorunlar arasında yer almaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenler SA'daki "iklim koşulları" nı (=1,62) "önemsiz" bir sorun olarak değerlendirmekte-dirler.

3. 4. Suudi Arabistan Türk Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Görev Yapmak İstedikleri Şehir

Suudi Arabistan'da Türk vatandaşlarına hizmet eden 8 farklı şehirde 8 adet Türk okulu bulunmaktadır. Yaklaşık 2.200.000 km. yüzölçümüne sahip, fiziksel/coğrafi anlamda büyük bir ülke olan SA'nın şehirleri arasında çeşitli farklar olması doğaldır. Sosyo-kültürel yapısı, kutsal mekânları, iklim koşulları, hava/kara ulaşımı gibi çeşitli etkenler öğretmenlerin okul tercihini etkileyebilmektedir. Buradan hareketle, öğretmenlere tercih hakkı tanınmış olsaydı hangi şehirde görev yapmak isteyecekleri sorulmuştur. Elde edilen veriler Tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo 12: Suudi Arabistan'da Görev Yapan Öğretmenlerin Görev Yapmak İstedikleri Şehir

S. No	Şehir	N	%
1	Medine	93	47,9
2	Cidde	38	19,6
3	Mekke	25	12,9
4	Taif	25	12,9
5	Dammam	5	2,6
6	Abha	5	2,6
7	Riyad	2	1,0
8	Tebük	1	0,5
Toplam		194	100.0

Tablo 12'de görüldüğü üzere öğretmenlerin görev yapmayı en çok istedikleri şehir Medine'dir. Öğretmenlerin yarıya yakını (%47,9) tercih hakkı tanınmış olsaydı görev yapmak istedikleri şehir olarak Medine'yi işaretlemişlerdir. %19,6 ile öğretmenlerin en çok görev yapmak istedikleri ikinci şehir Cidde olmuştur. Mekke ve Taif şehirleri %12,9'luk oranla üçüncü sırada yer almaktadır. Yine aynı oranda (%2,6) tercih edilen Dammam ve Abha şehirleri dördüncü sırada yer almaktadır. SA'nın başkenti Riyad öğretmenlerin ancak %1'inin tercih ettiği bir şehir konumundadır. Elde edilen verilere göre öğretmenlerin yalnızca %0,5'i Tebük'te görev yapmak istemektedir. Karayolu olarak Türkiye'ye en yakın noktada bulunan Tebük öğretmenlerin tercih hakkı olsaydı görev yapmayı en az isteyecekleri şehirdir.

4. Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmanın amacı Suudi Arabistan Türk okullarında görev yapan öğretmenlerin sorunlarını tespit etmektir. SA'da MEB ve Riyad Büyükelçiliği himayelerinde eğitim veren 8 Türk okulu bulunmaktadır. Tümüyle Türk eğitim sisteminin uygulandığı bu okullarda Mayıs 2012 tarihi itibarıyla 305 öğretmen görev yapmakta ve 5729 öğrenci eğitim almaktadır. Araştırmada tarama modeli ve anket tekniği kullanılmıştır. Gönüllülük esasına göre 226 öğretmen araştırmaya katılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin SA'yı tercih etmelerindeki en önemli faktör *"kutsal mekânlar"*dır. *"Yurt dışı tecrübesi yaşamak"* ve *"dil öğrenme"* de öğretmenlerin tercihlerini etkileyen *"çok önemli"* faktörler arasında yer almaktadır. *"Farklı kültürleri tanımak"*, *"mesleki tecrübe"* ve *"ekonomik nedenler"* öğretmenlerin SA'yı tercih etmelerindeki *"önemli"* faktörlerdendir. *"Akademik çalışma"* ve *"iklim koşulları"* ise öğretmenlerin tercihlerinde *"önemsiz"* bir etkiye sahiptir.

Anket formunun üçüncü bölümünde SA'da öğretmenlik görevine dair 40 görüşe yer verilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenler bu bölümde yer verilen görüşlerden 4 tanesine *"kesinlikle"* katılmaktadır. Bunlardan birincisi *"her yıl için Türkiye'ye ulaşım desteği"* beklentisidir. *"Yabancı dil bilmenin ne kadar önemli olduğunu anladım."*, *"Öğretmenler konsolosluk görevlisi olarak kabul edilmelidir."* ve *"Türk okulları Suudi Arabistan'daki Türk vatandaşları için birleştirici bir unsurdur."* maddeleri de öğretmenlerin *"kesinlikle"* katıldıkları maddeler arasında yer almaktadır. Öğretmenlerin bu bölümde katıldıklarını belirttikleri 12 madde yer almaktadır. Bunlar arasında *"kurs yönergesine bağlı olarak kurs açılabilmesi"* ilk sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin üçüncü bölümde *"kararsız"* kaldıkları 13 madde bulunmaktadır. Bu maddeler içerisinde *"YÇS yurt dışındaki Türk öğrencileri için gerekli bir sınavdır."* ve *"Yurt dışı ücreti belli bir vakitte düzenli olarak yatmaktadır."* maddeleri dikkat çekmektedir. Öğretmenlerin bu bölümde katılmadıkları 9 madde yer almaktadır. *"Yurt dışı aylık ücreti miktarı tatmin edicidir."*, *"Okul fiziki ve teknik koşulları itibarıyla Türkiye Cumhuriyeti Devletini iyi bir şekilde temsil etmektedir."* ve *"Yıllık izin/tatil süreleri yeterlidir."* maddeleri öğretmenlerin katılmadıkları görüşler arasında yer almaktadır. Öğretmenlerin *"kesinlikle"* katılmadıkları iki madde ise *"Bakanlığın yurt dışı öğretmenlere sunduğu sağlık imkânları yeterlidir."* ve *"Bakanlığın yurt dışı yolluk ücretleri yeterlidir."* maddeleridir.

Anket formunun dördüncü bölümünde öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bölümde yer verilen 21 maddeden 10 tanesi öğretmenler tarafından *"çok önemli"* sorun olarak değerlendirilmektedir. Bu sorunlardan ilk üçünün *"sağlık"*la ilgili olması dikkat çekicidir. Sonraki iki sorun ise öğretmenlerin *"barınma ihtiyacı"* ile ilgilidir. Yine öğretmenler *"aylık ücretin düşüklüğü"*nü ve *"hayat pahalılığı"*nı çok önemli sorunlar arasında görmekteyler. *"Okulun fiziki koşulları"* ve *"Yurt dışı aylık ücretinin geç ve düzensiz yatması"* öğretmenlerin *"önemli"* gördüğü sorunlar arasındadır. Araştırmaya katılan öğretmenler SA'daki *"iklim koşulları"*nı önemsiz bir sorun olarak değerlendirmektedirler.

Araştırmanın beşinci bölümünde öğretmenlere tercih hakları olsaydı hangi şehirde görev yapmak isteyecekleri sorulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin yarıya yakını (%47,9) en çok Medine'de görev yapmak istemektedir. Ülkenin başkenti olan Riyad'da görev yapmak isteyen öğretmenlerin oranı %1'dir. Öğretmenlerin en az tercih ettiği şehir ise Tebuk'tür (%0,5).

Araştırmadan elde edilen veriler ışığında öne çıkan bazı sorunlara çeşitli çözüm önerileri getirilmiştir:

1. Öğretmenlerin gerek göreve başlamadan önceki *"uyum seminerleri"*nde gerekse yurt dışı görevleri süresince eğitim ve bilgilendirilmelerine özen gösterilmelidir. Göreve başlayacakları ülkedeki yaşam koşulları, bu ülkedeki hak ve sorumlulukları, özellikle yurt dışı öğretmenlik konusundaki özlük hakları öğretmenlere yeterince anlatılmalı ve bu konuda yazılı/görsel doküman sağlanmalıdır.

2. Okulların fiziki ve teknik koşulları iyileştirilerek hem eğitim-öğretim için uygun ortamlar hazırlanmalı hem de Türkiye Cumhuriyeti'ni en iyi şekilde temsil eden kurumlar oluşturulmalıdır. Suudi Arabistan'ın özel koşulları da dikkate alınarak okul planlaması içerisinde geniş bahçe alanları ve spor salonları üzerinde önemle durulan konulardan olmalıdır.
3. Öğretmenlerin görevleri süresince yaşadıkları dil sorunu dikkat çekmektedir. Yöneticiler başta olmak üzere görevlendirilen öğretmenlerin genel öğretmenlik yeterlikleri yanı sıra dil yeterlikleri de dikkate alınmalıdır.
4. Öğretmenlere her sene için bir yurt dışı aylık ücreti miktarınca Türkiye'ye ulaşım desteği, iki yurt dışı aylık ücreti miktarınca kira yardımı sağlanmalıdır.
5. Türkiye'deki uygulamaların aksine yurt dışında görev yapan öğretmenler "kurs yönergesi"ne bağlı olarak "ücretli" kurs düzenleyememektedirler. Türkiye'deki öğrencilere göre pek çok yönden dezavantajlı durumda bulunan Türk okulu öğrencileri kurs hakkından mahrum bırakılmamalıdır. Ayrıca Türk okullarında yabancılar için Türkçe kursu açılabilir.
6. Genelde eylül ayı içerisinde ve bazen eğitim-öğretim devam ederken göreve başlayan öğretmenlerin yurt dışı göreve başlama tarihi 1 Temmuz olmalıdır.
7. YÖK, YÇS kapsamındaki öğrencilerin yurt dışından öğrenci kabul kontenjanlarından yararlanabildiği gerekçesiyle YÇS'yi kaldırmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler mevcut haliyle YÇS'nin öğrencileri tembelliğe ittiği görüşünü savunmaktadırlar. Buna göre YÖK'ün YÇS'yi kaldırması isabetli bir karar olarak değerlendirilebilir. Yurtdışındaki Türk öğrencilerin üniversiteye yerleşimi ile ilgili bu yeni düzenleme YÇS'deki bazı sorunları gidermiş görünmektedir. Öğrencilerin ortaöğretim başarı puanıyla üniversiteye yerleşmeleri ve çok geniş yelpazede tercih yapabilmeleri yeni düzenlemenin olumlu yanları olarak ifade edilebilir. Ancak öğrencilerin yalnızca ortaöğretim başarı puanıyla üniversiteye kabul edilmeleri subjektif bazı uygulamalar konusunda birtakım kaygıları da beraberinde getirmektedir. Buna göre öğrencilerin üniversiteye yerleşmelerinde ortaöğretim başarı puanı %20-40 oranlarında etki etmekle beraber öğrencilerin ilgi ve yetenekleri de dikkate alınarak okul derslerini kapsayan merkezi bir sınavın yapılması önem arz etmektedir. Ayrıca YÖK bu tarz düzenlemeleri öğrencilerin mağdur olmaması için önceden ilan etmelidir.
8. Yakınlarından ve ülkesinden uzakta görev yapan öğretmenler Türkiye'de olduğu gibi "ücretli" iki ay yaz tatili ve iki hafta ara tatil yapabilmelidir.
9. MEB'in öğretmenlere sunduğu sağlık imkânları iyileştirilmelidir. Öncelikle sadece öğretmene sağlanan sağlık sigortası imkânı, eş ve en az iki çocuğu da kapsayacak şekilde genişletilmelidir. C tipi olan sağlık sigortaları A tipi sağlık sigortalarına dönüştürülmelidir. Öğretmenlerin peşin olarak yaptıkları sağlık harcamaları, pek çok prosedürden sonra 1-2 yılı bulan süreler içerisinde öğretmenlere geri ödenmektedir. Geri ödemelerin Dışışleri Bakanlığı bütçesinden Büyükelçilik tarafından yapılması hem prosedürleri azaltacak hem de geri ödemelerin kısa sürelerde yapılmasını sağlayacaktır.

10. Öğretmenlere göreve yeni başladıklarında iki aylık ücreti miktarınca avans verilmekte ve ilk aylık ücretle beraber avansın dört ay içerisinde geri ödenmesi istenmektedir. Öğretmenlerin talebine bağlı olarak ev kurma ve araba ihtiyacını ortalama düzeyde karşılayacak miktarlarda avans verilmeli ve ilk üç ay kesinti olmaksızın daha uzun sürelerde geri ödenmesine imkân sağlanmalıdır.
11. Öğretmenlerin yurt dışı aylık ücretlerinin düzensiz olarak yatması yurt dışı öğretmenlerin sorunları arasında genelde dile getirilen konulardan biridir. Öğretmenlerin söz konusu mağduriyetlerinin giderilmesi adına yurt dışı aylık ücretleri için kesin bir ödeme tarihi belirlenmeli (1, 5, 7, 15 vb.) ve belirlenen bu tarihte aylık ücretler düzenli olarak yatırılmalıdır.
12. Yurt dışında görev yapan öğretmenlerin aylık ücretlerine en son artış 2009 tarihinde yapılmıştır. Yurt dışı aylık ücretleri, öğretmenlerin görev yaptığı ülkedeki yaşam koşulları ve enflasyon oranları dikkate alınarak yıllık olarak düzenlenmelidir.
13. Yurt dışı öğretmenlerine yolluk ücreti verilmemekte, bunun yerine yalnızca görevli öğretmene görev yerine ilk gidiş ve görev yerinden kesin dönüş durumlarında ulaşım bedeli ödenmektedir. Öğretmenlere yolluk ücreti verilmesinin yanı sıra görevli öğretmenle beraber eş ve en az iki çocuğun da ulaşım giderleri MEB tarafından karşılanmalıdır.
14. Yurt dışında görev yapan öğretmenlerin Türkiye'deki kadroları bulunduğu il milli eğitim müdürlüklerine alınmakta ve bulunduğu ilin hizmet puanına tâbi olmaktadır. Yurt dışında görev yapan öğretmenler, kadrosunun bulunduğu vilayete bakılmaksızın en yüksek hizmet puanı üzerinden değerlendirilmelidir.
15. Yurt dışı öğretmenlerin hak ve yükümlülüklerini düzenleyen yegâne mevzuat olan "Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonu Kararı" ihtiyacı karşılayacak şekilde geliştirilmelidir.

Kaynakça

- ADIGÜZEL, Yusuf (2004). **Kimliğin Korunması ve Üretilmesinde Türk Derneklerinin Rolü (Almanya, Köln Örneği)**, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya.
- CEYHAN, Müge Ayan; KOÇBAŞ, Dilara (2011). "Göç ve Çokdillilik Bağlamında Okullarda Okuryazarlık Edinimi", http://www.unipotsdam.de/fileadmin/projects/daf/assets/LASTurkey/LAS_AyanCeyhan_Kocbas.pdf, 27.08.2012.
- EĞİTİM BİR SEN (2010). "MEB KİK Nisan 2010 Çalışma Raporu", http://mus.egitimbirsen.org.tr/yazar_detay.php?id=135529&vid=0, 30.08.2012.
- GÜÇLÜ, Abbas (2008). "Yurt Dışındaki Öğretmenler de Dert Küpü", <http://www.milliyet.com.tr/Yazar.aspx?aType=YazarDetay&ArticleID=1020452&AuthorID=67&Date=25.11.2008&b=Yurtdisindaki%20ogretmenler%20de%20dert%20kupu&a=Abbas%20Guclu>, 30.08.2012.

◆ Yusuf Bahri Gündoğdu

- <http://abdigm.meb.gov.tr/yurtdisiteskilati/Rehber.html>, Milli Eğitim Bakanlığı, 30.04.2012.
- <http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/diyih.portal?page=yv&id=1> “Yurt Dışındaki Vatandaşlarımızla İlgili Sayısal Bilgiler”, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 08.07.2012.
- http://www.mfa.gov.tr/yurtdisinda-yasayan-turkler_tr.mfa, “Yurt Dışında Yaşayan Türk Vatandaşları”, Dışişleri Bakanlığı, 08.07.2012.
- <http://www.osym.gov.tr/belge/1-14896/yurt-disinda-calisanlarin-cocuklari-icin-yuksekogre-time-html>, 23.09.2013.
- <http://www.reuters.com/article/2012/03/11/saudi-inflation-idUSL5E8EB06520120311>, “Saudi Inflation At 14-Mth High On Food, Housing”, Reuters (U.S. Edition), 02.09.2012.
- http://www.sama.gov.sa/sites/samaen/ReportsStatistics/ReportsStatisticsLib/1300_R_Inflati on_ArEn_2012_Q1_2012_5_13.pdf, “Inflation Report First Quarter 2012”, Saudi Arabian Monetary Agency Research and Statistics Department, 02.09.2012.
- KARASAR, Niyazi (2008). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, 18. Baskı, Ankara: Nobel Yay.
- KURUÜZÜM, Ayşe (2002). “*Kesin Dönüş Yapan İşçi Çocuklarının Uyum Problemi Üzerine Bir Alan Araştırması*”, **Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, (3) 2002, ss:102-113.
- MEB (1973). “*Devlet Memurlarının Tedavi Yardımı ve Cenaze Giderleri Yönetmeliği*”, **Resmi Gazete**: 11.8.1973/14622.
- MEB (2003). “*Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonunun Çalışma Esas ve Usulleri ile Bu Komisyon Tarafından Yurt Dışında Görevlendirilecek Personelin Nitelikleri ile Hak ve Yükümlülüklerinin Belirlenmesine İlişkin Karar*” **Resmi Gazete**: 3.7.2003 / 25157.
- MEB (2004). “*Millî Eğitim Bakanlığı Öğrencileri Yetiştirme Kursları Yönergesi*”, **Tebliğler Dergisi**: Nisan 2004 / 2559.
- MEB (2007). “*Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi*” (28/02/2007 Tarihli ve 1084 Sayılı Makam Onayı).
- MEB (2011). “*Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname*”, **Resmi Gazete**: Tarih: 14.09.2011, Sayı: 28054.
- MUTLUER, Mustafa; SÜDAŞ, İlky (2008). “*Yurt Dışında Yaşayan Türk Vatandaşlarının Türkiye Turizmine Katkısı ve Turizm Eğilimleri*”, **Ege Coğrafya Dergisi**, 17/1-2, İzmir, ss: 27-34.
- ÖSYM (2012). Yurt Dışında Çalışanların Çocukları İçin Yükseköğretime Giriş Sınavı (YÇS) Kılavuzu, <http://www.osym.gov.tr/dosya/1-59852/h/2012yccskilavuz.pdf>, 27.08.2012.
- ÖZALP, Canser, (2006). **Yurt Dışında Yaşayan Türk Vatandaşlarının Çalışma Sürelerinin Değerlendirilmesi**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- ÖZDEMİR, Soner Mehmet; BENZER, Halis; AKBAŞ, Oktay (2009). “*Almanya’da Yaşayan 15-19 Yaş Türk Gençlerinin Eğitim Sorunlarına İlişkin Bir İnceleme (Kuzey Ren Vestfalya Örneği)*”, **Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt: 10, Sayı: 1, ss: 23-40.
- REM (2011a). Riyad Eğitim Müşavirliğinin 24/08/2011 tarihli ve 020-717 sayılı resmi yazısı.
- REM (2011b). Riyad Eğitim Müşavirliğinin 24/08/2011 tarihli ve 020-718 sayılı resmi yazısı.
- REM (2011c). Riyad Eğitim Müşavirliğinin 04/12/2011 tarihli ve 020-975 sayılı resmi yazısı.
- TÜRK EĞİTİM SEN (2008). “*Yurt Dışında Çalışan Öğretmenler de Problemlerle Boğuşuyor*”, http://www.turkegitimsen.org.tr/haber_goster.php?haber_id=1214, 30.08.2012.
- ULUDAĞ, Zekeriya; ODACI, Hatice (2002). “*Eğitim Öğretim Faaliyetlerinde Fiziksel Mekan*”, **Millî Eğitim Dergisi**, Kış-Bahar 2002, S. 153-154.

THE DIFFICULTIES TURKISH TEACHERS WORKING IN SAUDI ARABIA HAVE

Yusuf Bahri GÜNDOĞDU*

Abstract

The aim of this study is to find out what difficulties Turkish teachers working in Saudi Arabia have. There are 8 Turkish schools throughout Saudi Arabia which have been established and financed all by Turkish citizens, under the control and support of Turkish Ministry of National Education and Riyadh Turkish Embassy. Being totally subject to Turkish educational system, there are 305 teachers who were sent by Turkish Ministry of National Education and 5729 students in the date of May 2012. According to the results of the research, the dominant factor why teachers prefer Saudi Arabia is the "Islamic holy cities". They think the "physical capacities" of their schools not sufficient for education and they mostly have difficulties about "medical" services.

Key Words: Teachers' problems, abroad service, Turkish school, Saudi Arabia

* Dr.; Madinah International Turkish School/Saudi Arabia